

2. SEMESTER - HOLD 17-3 - EFTERÅR 2017

Sidst opdateret den 04.01.16 – 2. version (Internat på Sjørupgård)

Sidst opdateret den 15.10.15 – 1. version (Første udkast) -

Introduktion til semesterplan

Tider og temaer

Undervisningen afholdes fredage og lørdage fra kl. 10.00 - 17.00, søndage fra kl. 10.00 - 16.00. Frokost afholdes kl. ca. 13.00 - 14.00.

Der tages udgangspunkt i dagens undervisningstema som en vejledende overskrift for dagens forløb. Vælger en underviser at afvige fra semesterplanen, da skal der sendes en formålsrettet mail herom til holdet, så eventuelle misforståelser undgås. Denne mail sendes Cc til øvrige undervisere og uddannelsesleder.

Forum

Forum fungerer som kommunikationskanal fra administrationen til studerende. Det er kursisternes eget ansvar, at holde sig opdateret om generel information og evt. ændringer/aflysning af en weekends undervisning, som løbende annonceres på forum.

Træningsgrupper og referater

Træningsgrupperne mødes (obligatorisk) 3 gange pr. semester med referatpligt. I alt 18 timers obligatorisk arbejde med mødepligt i træningsgrupperne. Træningsgrupperne skal arbejde med 1-2 terapeut-klient-øvespositioner hver gang de mødes, samt diskutere den obligatoriske litteratur. Fokuspunkterne er, at sætte sig ind i begrebsapparatet, samt at forholde sig personligt til det teorien - genkender jeg mig selv eller nære relationer i det læste. Spørgsmål til teorien kan bringes op i plenum. Træningsgruppearbejdet tager afsæt i form og struktur kendt fra undervisningen og gæsteklientarbejde. Vælger gruppen at arbejde med andet (evt. presserende problemstillinger), da redegøres der i referatet herfor.

Fokus for gruppereferaterne er ikke en nøjagtig og minutiøs gengivelse af mødet i træningsgruppen. Fokus for referatet skal være:

- [Hvad tager jeg med fra dette træningsgruppemøde?](#)
- [Hvad fylder mest?](#)
- [Er der noget jeg har brug for at tage op med underviseren ved næste undervisning?](#)

OBS! Referaterne er en orientering til underviserne. Underviserne giver ikke eksplicit feedback på de enkelte referater. Det er gruppens ansvar, at bringe temaer/problemstillinger ind i undervisningen. Referentens rolle er at

samle de enkelte deltagers bidrag, og sende disse samlet (i alt max 1,5 sider). Overholdes ovenstående formalia for referatets omfang og indhold ikke, da afvises referatet.

Der afleveres gruppereferater til følgende undervisere, samt administrationen:

- Anita Knapek anitaknapek@yahoo.dk
- Claire Neger claire@claireneger.dk
- Kim Nygaard mail@kimnygaard.dk
- Kurt Rasmussen kurtr@kurtr.dk
- Administration (Niels Møller) info@piaa.dk

1. års eksamen

1. års opgave kan fra den 1. oktober downloades fra forum – eller studieordningen

Opgaven skal afleveres senest den 1. november – og sendes pr. brevpost til:

Claire Neger
Hørret Byvej 23
8320 Mårslet

Opgaven sendes tillige på mail til administration (Niels Møller)

info@piaa.dk

NB! Der refunderes ikke for deltagerfravær. Ret til ændring af semesterplan forbeholdes.

11. + 12. + 13. august

Kim Nygaard

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Hart, S. & Bentzen M. (2011), *Jagten på de non-specifikke faktorer i psykoterapi med børn*, Reitzels forlag. Kap. 3. til 5.
- Sigel, D. (2008), *Sindets tilblivelse og udvikling*, Klim, kap. 4. til 6.

Supplerende litteratur (læs indledningerne og vælg den af bøgerne, som er mest relevant)

- Hart, Susan (2011), *Neuroaffektiv psykoterapi med børn*, Gyldendal Akademisk
- Hart, Susan (2012), *Neuroaffektiv psykoterapi med voksne*, Gyldendal Akademisk

Tema - Udviklingspsykologi del 2. bygger videre på undervisningen fra første semester

Introduktion til gæsteklienter - jf. studieordningen

Formål: Forståelsen af udviklingen hos børn og unge op til voksentilværelsen, samt af den livslange udvikling igennem hele voksentilværelsen anses som værende en nødvendig forudsætning hos de studerende, for at kunne arbejde terapeutisk med ændrings- og tilpasningsprocesser hos deres klienter.

Viden om normaludviklingens mange stier og muligheder skal give terapeuten en basis for at kunne reflektere over og evt. kontraktmæssigt at afgrænse udviklingsfremmende og kurative aspekter i terapien, samt for at kunne viderevisitere klienter, hvis problematikker kræver dette. Undervisningen vil blive perspektiveret i forhold til:

- Tegn på afvigende psykologisk personlighedsudvikling, psykopatologi og evt. prognose
- Undersøgelsesmetoder, relevante anvendelsesområder, behandlingsmetoder og teknikker
- Begrundelse for behandling (indikation) og begrundelse for at undlade behandling (kontraindikation)

Teori: Vi arbejder med undersøgelser og teorier og sætter dem i relation til vores faglige grundlag, den oplevelsesorienterede familierapi. Det har fundamental betydning for vores forståelse af terapeutisk arbejde, at barnets sociale væsen nu er veldokumenteret og underbygget. Teorien om den tidligste tilknytning inddrages som forståelsesramme for, hvordan følelsesmæssige oplevelser og erfaringer præger udviklingens forløb, og senere i livet kan genfindes som adfærdsmønstre og personlighedstræk.

Metode: Udover teorigennemgang i form af oplæg/forelæsning fra underviseren, vil der blive gennemgået cases/vignetter fra de studerendes egen, både professionelle og personlige erfaringsbaggrund, for at forbinde teorierne med relevant praksis. Denne form for teori-praksis-refleksion vil både foregå i grupper og i plenum.

15. + 16. + 17. september	Anita Knapæk Kurt Rasmussen	Internat
----------------------------------	--	-----------------

Praktisk information vedr. indkvartering på **Sjørupgaard**, Sjørupgårdvej 4, 8581 Nimtofte

Indkvartering koordinerer **holdrepræsentanten med underviser** på mail cirka en måned før undervisningen afholdes. Logi afholdes af PIAA.

Forplejning afholdes af de studerende selv og der forefindes fuldt udstyret køkken, køleskab og stor fryser.

Hvis hele holdet er enige om tilkøbe forplejning orienteres Niels på info@piaa.dk senest én måned før internatet afholdes og forplejning bestilles. Dette koordineres af holdrepræsentanten.

Undervisning

- *fredag 13.00 – 18.00*
- *lørdag 09.00 – 12.00 og 15.00 – 18.00 (fra 13.00-15.00 obligatorisk gruppearbejde)*
- *søndag 09.00 – 14.00*

Obligatorisk Litteratur

- Hostrup, Hanne ”Tæft, trit og retning”
- Kempler, Walter ”Oplevelsesorienteret familierapi”

Supplerende litteratur

- Peter Schellenbaum, ”De uelskedes sår”, Borgens forlag.

Gæsteklienter

- Ingen

Tema – Parweekend

OBS! Holdets partnere deltager denne weekend. En partner er kæreste, ægtefælle eller samlever. Der kan også være tale om eks-partner, såfremt der er børn i forholdet.

Formål med at inddrage samleverer er, at sætte den studerende i stand til at opleve parterapi i sit eget personlige rum, som en forberedelse til selv at arbejde psykoterapeutisk med par. At arbejde med par adskiller sig ikke nævneværdigt i sin metode fra at arbejde med andre grupper. Parterapeutisk arbejde stimuleres dog kraftigt af, at parret er langt mere betydningsfulde for hinanden end tilfældet er i andre grupper.

Mål: At lære hvorledes vi som psykoterapeuter etablerer kontrakt med par, indleder parterapien og skaber kontakt; samt hvorledes vi stimulerer arbejdet med parrets temaer og deres gensidig kommunikation.

Metode: Weekenden vil i konkret samarbejde med egen partner beskæftige sig med skærpelse af opmærksomheden på, hvordan vi etablerer og indgår i parforhold, samt give et indblik i, hvordan vores egne personlige temaer dukker op i parforholdet og hvordan vi lykkes (eller ikke lykkes) med at være os selv, sammen med vores partner, og foretage egenanalyse af, hvilket efterslæb fra primærfamilien (eller tidligere forhold) vi bringer ind mellem os selv og vores partner.

6. + 7. + 8. oktober

Kurt Rasmussen

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Sørensen, L. J. (2013), *Skam – medfødt og tillært – når skam fører til sjælemord*, Hans Reitzels Forlag
- Kaufman, Gershen, *Skammens betydning*. Artiklen ligger til download på Forum

Supplerende litteratur

- Skårderud, *Uro*, Tiderne skifter

Gæsteklienter

- Medbring gerne gæsteklienter – koordineres med dagens underviser

Psykoterapeutisk arbejde med skam og skyld

Formål:

Skam er en følelsesmæssig reaktion på oplevelser af afvisning, latterliggørelse og oplevelse af ikke at slå til. Skamfølelsen følger mennesket fra barn til voksen, og skam er ofte et forsvar mod at stå tydeligt frem og dele med andre. Hemmeligholdelse kræver energi og giver en følelse af at være meget alene. Skam kan ligge bag mange irrationelle handlinger, og skam indgår ofte i det psykoterapeutiske arbejde. Skyldfølelse har ofte forbindelse til lavt selvværd. Vi har alle en tendens til at skjule det vi skammer os over; sider af os selv, som vi ikke finder tiltrækkende eller passende. Dette kan enten være adfærdsmåder, som vi er tilbøjelige til at udvise, eller individuelle oplevelser, som vi er skamfulde over. Helst vil vi, at ingen ser det, ved det, eller opdager det.

Modulet ”Skam og Skyld” sigter på at give de studerende viden om skam, samt mulighed for at udvikle øget bevidsthed om egne skam-temaer, som de har mødt eller erhvervet i deres oprindelige familie og hvilken af disse temaer der stadig er aktuelle / hæmmende.

Skyld har at gøre med de relationer vi er forbundet med. Der findes 2 slags af skyld:

- At gøre sig skyldig i en bestemt handling eller begivenhed

- Skyldfølelser som der ikke ligger en handling til grund for, men som er pålagt os

Indhold /teori:

Træningsgrupperne fremlægger hver deres forståelse af artiklen ”skammens betydning” af Gershen Kaufman. Der fokuseres, med den obligatoriske litteratur som optik, endvidere på, hvordan skamoplevelser har udfoldet sig i den enkelte studerendes liv.

Metode

Kort oplæg fra underviseren. Undervisningen vil centrere sig omkring en forholde sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer. Teorien kobles til egne erfaringer og indsigter. Øvelser af terapeutiske processer, der tager afsæt i den obligatoriske litteratur, for at træne den studerendes refleksion og opmærksomhed på egne processer i relation til klient eller gruppe. Undervisningen vil foregå i en vekslen mellem teorioplæg og personligt arbejde.

4. + 5. november

Claire Neger

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Asper, Katrin: ”Ravnen i glasbjerget”, Gyldendal
 - *Alle skal have læst hele ”Ravnen i glasbjerget med fokus på følgende. ”Hvad sætter denne tekst i gang i mig og de erindringer jeg har, samt den virkelighed jeg har i dag?”*
-
- Fog, Jette, Saglig Medmenneskelighed, kap. 13.
- Juul, Jesper Pædagogisk relationskompetence s. 33-70

Supplerende litteratur

- James, Muriel og Jongeward, Dorothy: ”Født Vinder”
- Juul, Jesper Dit Kompetente Barn

Gæsteklienter

- Medbring gerne gæsteklienter – koordineres med dagens underviser

OBS!

I denne weekend skal holdet tage stilling til, hvem der skal evaluere hvem på 1.års afslutning. Det er holdrepræsentanten der leder dette arbejde som skal finde sted udenfor undervisningstid. Alle studerende skal evaluere. Der vælges til hver studerende en person fra træningsgruppen eller en fra de øvrige grupper.

Tema - Psykoterapeutisk arbejde med selvværds-følelse

Formål:

Formålet med modulet er, at give de studerende mulighed for at undersøge i hvilke situationer og på hvilke måde lavt selvværd opstår og hvordan lavt selvværd påvirker individet. Et stort antal mennesker søger terapi fordi de er utilfredse med sig selv og egne præstationer. Meget ofte ligger der en indre og dybere smerte til grund for et utilfredsstillende liv, en smerte som er skabt i barndommen og som vi ofte betegner som "lavt selvværd". Forståelsen af mekanismerne bag fænomenet lavt selvværd er en nødvendig forudsætning for at kunne arbejde dette tema.

Indhold/teori:

Undervisning og det terapeutiske arbejde tager udgangspunkt i bogen "Ravnen i glasbjerget" af Katrin Asper og Jesper Juuls bog "Pædagogisk relationskompetence".

Metode:

Kort oplæg fra underviseren. Undervisningen vil centrere sig omkring en forholden sig til den obligatoriske litteratur og individuelle processer, herunder opmærksomheds-øvelser omkring lavt selvværd i gruppen. Teorien kobles til egne erfaringer. Studerende undersøger hvordan og hvorvidt identificerer sig med andres projektioner/ egne evt. introjektioner. Der arbejdes i et spændingsfelt mellem eget selvbillede og andre betydningsfuldes syn og forholdemåde til den enkelte.

Mandag d. 6. november 2017

Henning Jordet

Aarhus Kunsthall

J. M. Mørk Gade 13

Klokken 10.00 – 17.00

Århus Kunsthall ligger cirka 3 minutters gang fra Søndergade 64.

Obligatorisk Litteratur

- Karterud, S., Wilberg, T. & Urnes, Ø (2013), *Personlighedspsykiatri*, 1. udg., 1. Oplag

Supplerende litteratur

- WHO ICD-10
- Gabbard, Glen O. : Psychodynamik psychiatry in clinical practice
- Sørensen, Lars J. Særpræg, særhed og sygdom

Tema - Psykopatologi: Fremtrædelsesformer og ætiologi

Behandlingsprincipper og etik. Organisatoriske forhold inden for dansk psykiatri

FORMÅL: At de studerende definerer og afgrænser eget arbejdsfelt. At de studerende stifter bekendtskab med den diagnostiske proces, herunder præsenteres for de overordnede diagnosekategorier.

FORM: Katedral. Der bliver lagt stor vægt på diskussioner ud fra de studerendes spørgsmål og oplæg.

MIDLER: Overheads og tavle

TEORETISKE EMNER:

- Sygdomsopfattelse
- Det psykiatriske sygdomsbegreb – herunder kort præsentation af IDC-10 og DSM-IV
- *Hvad er psykisk sygdom?*
- *Rask ----- krise -----sygdom*
- *Undersøgelsesmetoder, relevante anvendelsesområder, behandlingsmetoder og teknikker*
- *Begrundelse for behandling (indikation) og begrundelse for at undlade behandling (kontraindikation)*
- *Psyko-sebegrebet*
- *Det skizofrene spektrum*
- *Det affektive spektrum*
- *Angst og OCD*
- *Spiseforstyrrelser*
- *Personlighedsforstyrrelser*
- *Ætiologi og prognose*
- *Den multifaktorielle forståelse: Det biologiske, det psykologiske og det sociale felt.*
- *Stress-sårbarhedsmodellen.*

1. + 2. + 3. december

Claire Neger

Søndergade 64

Obligatorisk Litteratur

- Ingen obligatorisk litteratur angivet

Supplerende litteratur

- Ingen supplerende litteratur angivet

Gæsteklienter

- Ingen

Tema - 1. års fagpersonlig evaluering og semesterafslutning / Intern eksamen

Formål

Formålet med første års eksamen (skriftlig opgave + evaluering) er at følge (og videreudvikle) den studerendes faglige og personlige proces. Herunder evne til teoretisk fordybelse i pensum (obligatorisk litteratur), fagpersonlige udvikling og terapeutiske færdigheder, integrationen af teoretisk viden i tanke og handlingsmønstre, samt at den studerende kan analysere og perspektivere pensum i forhold til eget personligt arbejde med anvendelse af relevant teori som optik.

Indhold/teori

Der tages udgangspunkt i angivet obligatorisk litteratur.

Metode

Hver studerende har ved studiets begyndelse udarbejdet en fagpersonlig målsætning (FP) for studieåret, indeholdende hvilke områder den studerende ønsker at udvikle fagligt som personligt. Selvevaluering tager udgangspunkt i denne FP, som den så ud ved årets begyndelse. Der vil endvidere være fokus på den studerendes udvikling i træningsgruppens.

OBS! Den fagpersonlige målsætning sendes til dem (én selvvalgt medstuderende + underviserne) der skal evaluere den studerende - senest to uger før semesterafslutning.

a) Træningsgruppen - skal på sidste gruppemøde inden den afsluttende undervisningsweekend have forholdt sig til indbyrdes relationer gennem følgende spørgsmål:

- Hvad har jeg lært af dig?
- Hvad har været svært for mig?
- Hvad er min egen andel af det?
- Hvad vil jeg aktivt bidrage med?

Materialet fra træningsgruppen er med til at *danne baggrund* for den faglige og personlige evaluering den studerende foretager af sig selv. Ved at have vores egen personlighed og ditto psykiske udvekslinger som genstandsfelt for vores opmærksomhed, trænes den fagpersonlige relationskompetence, herunder evne til kontakt (med sig selv og andre) og på en assertiv måde at udtrykke hvad vi mærker, oplever og tænker.

b) Selvevaluering – der (inden undervisningen afholdes) skal udarbejdes på baggrund af følgende spørgsmål og som fremføres i plenum:

- Hvad har betydet mest for mig igennem studieåret? (egne temaer/egent arbejde/andres personlige arbejde/undervisning)
- Hvordan har jeg udviklet mig i forhold til min målsætning?
- Hvad har jeg brug for at udvikle fremover?

Tidsrammen for selvevalueringen 10 minutter pr. studerende

c) Evaluering af medstuderende - studerende skal evaluere hinanden. Den studerende evalueres af en person fra egen træningsgruppe eller fra en af de øvrige grupper. Den studerende vælger selv hvem de vil evalueres af. Den samme person må ikke evaluere mere end én medstuderende. Valget skal ske inden evalueringsweekenden, så dem der skal give feedback har mulighed for at forberede sig. Fordelingen af hvem der evalueres af hvem koordineres af holdrepræsentanten uden for undervisningstiden og formidles til underviseren senest én uge inden evalueringen finder sted.

Tidsrammen for gensidig evaluering er 5 minutter pr. studerende

d) Evaluering fra undervisere - den studerende evalueres af underviser med udgangspunkt i den skriftlige eksamensopgave, samt den fagpersonlige målsætning sammenholdt med den aktuelle selvevaluering. Underviserens evaluering af den studerende skal indeholde et læringsperspektiv for fremtidig udvikling.

NB! Den personlige evaluering fra underviserne gives mundtlig i plenum. Derfor kan hver studerende med fordel vælge én eller to ”referenter”, der tager referat af det materiale evalueringsprocessen afføder.

e) Efter endt evaluering - revideres eller udarbejdes en ny fagpersonlig målsætning for de kommende to semestre.

Disse fremsendes efterfølgende på e-mail til undervisere og administration:

- Anita Knapæk anitaknapæk@yahoo.dk
- Claire Neger claire@claireneger.dk
- Kim Nygaard mail@kimnygaard.dk
- Kurt Rasmussen kurtr@kurtr.dk
- Administration (Niels Møller) info@piaa.dk

Der gives en kort skriftlig feedback på den skriftlige eksamen. Denne feedback vil indeholde en kort kritik af opgaven, samt fokuspunkter for læringsperspektiv.

Såfremt den skriftlige opgave vurderes ikke-bestået, da vil den studerende få besked herom inden den afsluttende undervisningsweekend afholdes. Der aftales hvorledes opgaven kan udbygges/ændres eller omskrives, således at godkendelse bliver mulig. Dato for ny aflevering fastsættes.

Orientering vedr. brug af eksterne lokaler på Rymsgade 29, 3. sal

Lokalerne er beliggende på adressen Rymsgade 29, 3. sal, der ligger mellem Århus Hovedbanegård og PIÅ. Fra Banegården er der cirka 1-2 minutters gang til lokalerne på Rymsgade.

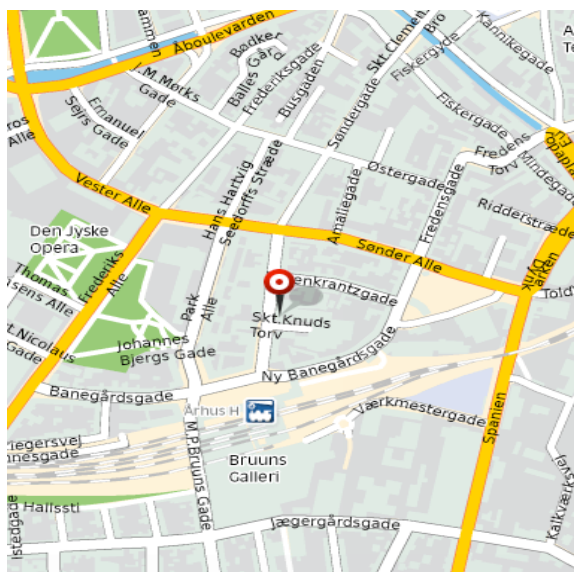
Det er dagens underviser der har nøgle og låser op. Det er tilladt at bruge venterum og regnskabslokale som grupperum. Er regnskabslokalet mod forventning låst, da ligger nøglen i øverste skuffe i personalekøkkenet

I tilknytning til undervisningslokalet er der et køkken inklusiv køleskab.

Det er vigtigt, at I stabler stolene i undervisningslokalet og frokoststuen (grupperum) efter endt undervisning. Dette da der er rengøring umiddelbart efter I forlader lokalerne.

NB: At stolene evt. er sat frem når I kommer er ment som en hjælp til Jer - ikke et resultat af, at andre har glemt at stable dem.

OBS! Der er rygeforbud i hele opgangen. Rygning er derfor kun tilladt i gården eller på gaden

INVITATION TIL DELTAGELSE I PARWEEKEND – 2. SEMESTER

Kære partner;

I forbindelse med uddannelsen til psykoterapeut, inviteres du med på uddannelsens ”parweekend”.

Du vil som deltager få indblik i instituttets arbejdsform, metodik og den udvikling der kan finde sted for par via rådgivning og terapi.

Vi vil beskæftige os med, hvorledes vores opvækstfamilie præger livet mellem par (og andre nære relationer) samt få indblik i, hvordan man som psykoterapeut kan arbejde med parsamtaler. Der vil også være mulighed for at udveksle erfaringer og livssyn med andre par.

Som du kan se er der en væsentlig grund til at vi inviterer dig og vi ser frem til at møde dig på parweekenden.

*En partner er ægtefælle, samlever eller kæreste.

LITTERATURLISTE 2. SEMESTER

Evt. udgået litteratur kan downloades via forum. Hvis ikke den udgåede litteratur findes på forum, skriv da en mail til Niels Møller på info@piaa.dk

NB: Identisk litteratur kan gå igen og optræde under forskellige temaer. Dette er ikke en fejl.

Obligatorisk litteratur

Asper, K. (1999): *Ravnen i glasbjerget*, 2. udg. Gyldendal

Etikregler fra Dansk Psykologforening og Psykoterapeut Foreningen. Kan hentes på nettet (Forvaltningsret).

Fog, J. (1998), *Saglig medmenneskelighed. Grundforhold i psykoterapien*, Hans Reitzels Forlag

Hart, S. & Bentzen M. (2011), *Jagten på de non-specifikke faktorer i psykoterapi med børn*, Reitzels forlag.

Hostrup, Hanne (2004), *Tæft, trit og retning – parforhold og parterapi*, Hans Reitzels Forlag.

Juul, J. (2011), *Pædagogisk Relationskompetence*, 3. udgave, 4. oplag. Apostrof

Karterud, S., Wilberg, T. & Urnes, Ø (2013), *Personlighedspsykiatri*, 1. udg., 1. Oplag
Eller

Cullberg, J. (2008), *Dynamisk psykiatri*, 5. reviderede udgave, 8. oplag. Hans Reitzel

Kaufman, G. (...), *Skammens betydning*,
Kan downloades fra Forum som PDF

Kempler, W. (1996), *Oplevelsesorienteret familierapi*, Apostrof

Sigel, D. (2008), *Sindets tilblivelse og udvikling*, Klim

Sørensen, L. J. (2013), *Skam – medfødt og tillært – når skam fører til sjælemord*, Hans Reitzels Forlag

Supplerende litteratur

Hart, S. (2011), *Neuroaffektiv psykoterapi med børn*, Gyldendal Akademisk

Hart, S. (2012), *Neuroaffektiv psykoterapi med voksne*, Gyldendal Akademisk

Juul, J. (1999), *Dit Kompetente Barn*, Schønberg

Levine, Peter A. (2008), *Den Tavse Stemme*, Hans Reitzels Forlag

Schellenbaum, P. (...), *De uelskedes sår*, Borgens forlag

Skårderud, P. (1998), *Uro*, Tiderne skifter

Vedfeldt, O. (2007), *Drømmens dimensioner*, Gyldendal